Prof. dr hab. n. med. BARTOSZ ŁOZA
Kierownik Kliniki Psychiatrii WUM, Zastępca Dyrektora ds. Lecznictwa Szpitala im. prof. Jana Mazurkiewicza w Pruszkowie, Przewodniczący Mazowieckiej Rady Zdrowia Psychicznego

ZABURZENIA, O KTÓRYCH NIC NIE WIEMY, A KTÓRE ZMIENIAJĄ NASZĄ RZECZYWISTOŚĆ.

STRESZCZENIE

Potoczna wiedza sprowadza psychiatrię do ciężkich chorób psychicznych. Jednak daleko większe znaczenie dla funkcjonowania grup społecznych mają stany względnie łagodniejsze, jak zaburzenia osobowości i cywilizacyjne nawyki.

Z definicji są to stany występujące u osób dorosłych. Często występują trudności z ich identyfikacją. Z praktycznego punktu widzenia, zaburzenia te skupiają się w kilku grupach. Ich oddziaływanie jest przewlekłe i destrukcyjne. Te zaburzenia, mimo, że o niewielkiej dynamice, dokonują rozkładu struktur społecznych. Doświadczający tych zaburzeń oraz ich otoczenie nie rozumieją, że w istocie mają do czynienia z pierwotnymi zaburzeniami psychopatologicznymi.

Powstają też różnego rodzaju nawarstwione zaburzenia, już wtórne do zaburzeń osobowości, np. epizody depresyjne. Nieporadnie zamyka się te kwestie, nazywając zaburzenia zachowania ekscentrycznymi, przypisując „złą wolę" ludziom, formułując nieadekwatną ocenę moralną, etc.. Całe pokolenia tworzą swoje własne „osobowości" generacyjne, zespoły typowych cech, jak pokolenie Y, yuppies, pokolenie NEXT, etc.

Szereg badań nakazuje podchodzić wymiarowo do problemu zaburzeń osobowości, np. wysoka sprawność intelektualna może przekształcić nieprawidłową osobowość w przystosowaną społecznie, kreatywną jednostkę, o dużym poziomie sprawności decyzyjnej. Postulatem powszechnym jest, by rozpoznanie zaburzeń osobowości nie następowało już w 18 roku życia, lecz np. w 25 roku. Ważne jest również by oddzielać strukturę osobowości, od zmiennych sposobów reagowania w różnych sytuacjach.

Kluczowym zagadnieniem jest rozpoznawanie agresji, jej genezy i odmian. W szczególności odróżnienie agresji na zewnątrz i autoagresji. Z reguły są to stany o różnej genezie. Występuje podstawowa nieumiejętność przewidywania agresji w sytuacjach społecznych, np.

agresja w przebiegu depresji jest kilkakrotnie rzadsza od jej częstości u osoby bezrobotnej czy na skutek spożycia alkoholu. Agresja jest modyfikowana różnymi czynnikami, od wpływu rodziców – do wpływu treści mediów. Agresja jest dobrym przykładem zjawisk psychopatologicznych, które są skutkiem wieloprzyczynowych procesów, ale też źródłem wielorakich następstw.

Współczesny człowiek staje przed potrzebą nabycia umiejętności szybkiej identyfikacji objawów i procesów psychopatologicznych. Taką metodą może być analiza transakcyjna, przystępna koncepcja osobowości – narzędzie własnej i społecznej analizy zjawisk z pogranicza normy i psychopatologii.